אפשר כדרב יהודה *דאמר רב יהודה *מותר לו לאדם להטיל מום בבכור קודם שיצא לאויר העולם, הכא נמי אפשר *דשדי ביה מומא מעיקרא? מי ידע הי נפיק, וכי תימא דמפיק ליה בריש עשרה °לא יבקר בין טוב לרע אמר רחמנא, וכי תימא אפשר דשדי ביה מומא בבולי עדריה, מהרה יבנה בית המקדש ובעינן בהמה להקרבה וליכא, הא בבכור בהמה מהרה יבנה בית המקדש ובעינן בהמה להקרבה וליכא! אפשר בפשוטין, הכא נמי אפשר בלקוחין? כיון דאיהו שדי ביה מומא בבולי עדריה ושכיחי מומי א] דפסלי בקדשים דאפי' דוקין שבעין נמי פסלי, לא שכיחי: בחולין אבל לא במוקדשין: מוקדשין פשיטא, לאו דידיה נינהו? בקדשים קלים ואליבא דרבי יוסי הגלילי דאמר קדשים קלים ממון בעלים הם *דתניא °ומעלה מעל בה' (א) לרבות קדשים קלים שהן ממון בעלים דברי רבי יוסי הגלילי סד"א ליעשרו, קמ"ל. ואימא הכי נמי? °יהיה קדש אמר רחמנא ולא שכבר קדוש; טעמא דכתב רחמנא יהיה קדש הא לאו הכי הוה ב] (אמינא) חיילא קדושת מעשר ג] עילוייהו, השתא קדושה חמורה אקדושה קלה לא חיילא, קדושה קלה אקדושה קלה מבעיא? למאי היא *דתנן אחד קדשי מזבח ואחד קדשי בדק הבית אין משנין אותם מקדושה לקדושה *אבל מקדישין אותו הקדש עילוי ומחרימין אותו, מהו דתימא התם הכל בהמה לאו לעולה קיימא אבל הכא דכל בהמה למעשר קיימא אע"ג דאקדשה לא פקע איסורא דמעשר מינה, למאי נפקא מינה ד] °בלא *(יגאל) ובלא *(ימכר) קמ"ל: ונוהג בבקר ובצאן ואין מתעשרין מזה על זה, בכבשים ובעזים וכו': ת"ר חדש וישן מתעשרין מזה על זה מק"ו: ומה כבשים ועזים שהם כלאים זה בזה מתעשרין מזה על זה, חדש וישן שאינן כלאים זה בזה אינו דין שיתעשרו מזה על זה? תלמוד לומר °עשר תעשר *בשתי מעשרות הכתוב מדבר אחד מעשר בהמה ואחד מעשר דגן, ומקיש *מעשר בהמה למעשר דגן מה מעשר דגן מחדש על הישן לא, אף מעשר בהמה מחדש על הישן לא. אי הכי כבשים ועזים נמי לימא: מקיש מעשר בהמה למעשר דגן - מה מעשר דגן ממין על שאינו מינו לא, אף מעשר בהמה ממין על שאינו מינו לא! אמר רחמנא °צאן. אי הכי חדש וישן נמי? הא כתיב °עשר תעשר. ומה ראית? אמר רבא אמר קרא °שנה שנה לשנה הקשתיו ולא לדבר אחר, תנן התם *אין תורמין ממין על שאינו מינו, ואם תרם אין תרומתו תרומה. מנא הני מילי? אמר רבי אמי אמר רבי ינאי ואמרי לה א"ר אמי אמר רבי שמעון בן לקיש °כל חלב יצהר וכל חלב תירוש ודגן - אמרה תורה תן חלב לזה וחלב לזה

אשכחן

*) תרומות פ"ב מ"ד תמורה ה'

אפשר כדרב יהודה · לעיל בפ"ק (דף ג: ד"ה דקא) פירשתי דלדידן שרי לאקנויי לעובד כוכבים כיון דלא ס"ל כרב יהודה :

הקדש עלוי · פי' בקונטרס טובת הנאה שיש לו מקדושת מזבח יכול ליתן לבדק הבית וזו יט] טובת הנאה דיכול ליטול סלע מישראל אחר על מנת שיתננה לבן בתו כהן להקריבה כדאמר בפ' עד כמה (לעיל דף כז:) עד כאן לשון הקונטרס ובמס' ערכין (דף כח:) מפרש בענין אחר דתנן כ] בהמקדיש שדהו מחרים אדם את קדשיו בין קדשי קדשים בין קדשים קלים אם נדר נותן דמים *פירוש שכל דמיו שוין לו דחייב באחריותו ואם נדבה נותן טובתה כא] שור זה עולה אומדים כמה אדם רוצה כב] בשור זה להעלותו עולה שאינו חייב וטובת הנאה דפ' עד כמה (לעיל דף כז:) לא שייכא אלא בדבר הנאכל כו' דגבי כג] הני קאמר לה התם וכי האי גוונא קתני בערכין (דף כח:) גבי בכור דתנן הבכור בין תם בין בעל מום מחרימין אותו ובאיזה צד פודין אותו אומדים כמה אדם רוצה ליתן בבכור זה ליתנו לבן בתו או לבן אחותו אי נמי גבי דבר שאין נידר ונידב שייכא טובת הנאה זו אבל בדבר הנידר ונידב שייכא אידך טובת הנאה כד] :

תלמוד לומר עשר תעשר · הכא אתיא היקשא ומפקא מק"ו ולעיל כה] (גבי) כל פסולי המוקדשין (דף נג:) אתי ק"ו ומפיק מהיקשא גבי פלוגתא דבית שמאי ובית הלל דסברו בית הלל אפי' לזרים ושם (ד"ה וב"ה) פירשתי : ומ"ז

ומשני אפשר · בתקנתא אחריתי כדרב יהודה והא עדיפא מהך כדאמרן בפירקא קמא (לעיל דף ג:) דמה"ה (ב) כלאי חיותיה דרב מרי דהוה מקני לאודנייהו לעובד כוכבים משום דמפקע להו אפי' מקדושת כהן : ה"נ · גבי מעשר אפשר בתקנתא דלא צריך לשהויי דלישדי ביה מומא מעיקרא: ומשני מי ידע הי נפיק ה] : בריש עשרה · בעשירי : לא יבקר · משמע שהוא לא יוציאנו אלא הוא יוצא מעצמו : וכי תימא אפשר דשדי ביה מומא בבולי עדריה · קודם שיעשר דעדיין הן חולין ומותר להטיל מום ו] ואח"כ יעשר דמעשר חל על בעל מום כדכתיב (ויקרא כז) לא יבקר בין טוב לרע: וקפריך ה"נ לגבי בכור · דקאמרת יטיל בהן מום היכא למיפרך מהרה יבנה בית המקדש כו' : ה"נ אפשר בלקוחין · שהלקוחין א"נ להטיל בהם מום שהרי פטורין מן המעשר דקתני במתני' הלקוח והניתן לו במתנה פטור ממעשר בהמה: ומשני כיון דאיהו שדי מומין בבולי עדריה ז] פסולין הנולדים אלו, הוו לקוחים דבר מועט ושכיחי מומי טובא דפסלי בקדשים ואפי' דוקין שבעין פסלי הלכך לא שכיחי בהמות להקרבה משום הכי לא מפרישינן מעשר : ואליבא דר' יוסי הגלילי · אצטריך לאשמועינן(ג) לרבות קדשים קלים · שאם הפקיד אצל חבירו בהמות שלמים וכפרו ונשבע עליה ואח"כ הודה ישלם קרן וחומש ואשם דקרינא ביה בה' ובעמיתו דכתי' ומעלה מעל בה' וכחש בעמיתו ישלם ושלמים יש בהן לה' ובעמיתו : ה"ג דליעשרו: יהיה קדש · עשירי יהיה קדש : קדושת מעשר · מפרש לקמן (ד) ח] ויעבור עלייהו בלא ימכר ולא יגאל : מקדושה לקדושה · שאין קדושת מזבח חלה על קדושת בדה"ב ואע"ג דקדושת מזבח חמורה, ולא קדושת בדק הבית על קדושת מזבח שיהא חייב ליתן דמיהן לבדק הבית: אבל מקדישין · קדשי מזבח ט] (לקדש) לבדק הבית: הקדש עילוי · טובת הנאה שיש לו מקדושת מזבח יכול ליתן לבדק הבית וזו היא טובת הנאה י] דיכול ליטול סלע מישראל אחר על מנת שיתננה לבן בתו כהן יא] שיקריבנה כדאמרן בפ' עד כמה (לעיל דף כז:) עילוי=הייט שמעלה בדמים אותו שיעור טובת הנאה ונותן לגזבר : ומחרימין אותן · יב] בקדשי מזבח מחרימין ויתן לכהן כפי טובת הנאה שיש לו בהן אבל יג] חלק מזבח לא חיילא שום קדושה אחריתי : מהו דתימא · יד] היינו טעמא דלא חיילא קדושת מזבח אקדושת בדק הבית דכל בהמה לאו לעולה קיימא שהרי רוב בהמות עומדות לאכילה הלכך כי אקדשה לבדק הבית שפיר אקדשה טו] וגמרה וחיילא עלה קדושת בדק הבית דתו לא טז] לשנייה לקדשי מזבח אבל לגבי מעשר דכל בהמה למעשר קיימא אע"ג דאקדשה לשלמים לא פקע תורת מעשר מינה : ולמאי נפקא מינה · אי הוה חיילא קדושת מעשר אשלמים הא לא חמיר מעשר משלמים : למיקם עלה בלא ימכר ולא יגאל · דשלמים הוו בני פדיון, קמשמע לן יהיה קדש ולא שכבר קדש : מה מעשר דגן מחדש על הישן לא · דכתיב (דברים יד) היוצא השדה שנה שנה היוצא שנה אתה מעשר ולא משנה שעברה לשנה הבאה : מה מעשר דגן ממין על שאינו מינו לא · כדאמרינן לקמן תן חלב לזה יז] ולזה : ולאו · דמשמע כל לאו מין אחד חשוב לענין מעשר : דכתיב עשר תעשר · דאתקש למעשר דגן : לשנה הקשתיו · מעשר בהמה למעשר דגן שלא יתרום משל שנה שעברה שנולד קודם אלול על שנולדו לאחר אלול : ולא לדבר אחר · מין במינו : אין תורמין · במעשר דגן קמיירי : תן חלב לזה וחלב לזה · היינו תרומה ומעשר כדכתיב (במדבר יח) בהרימכם את חלבו ממנו וקאמר רחמנא שיתן יח] מכל אחד מעשרותיו בפני עצמו :

אשכחן

רבינו גרשום

דאפשר כדרב יהודה דמטיל בו מום קודם שיצא לאויר העולם ולא יאכל תם : התם נמי גבי מעשר אפשר דשדי ביה מומא מעיקרא קודם שיצא עשירי והוי בעל מום ולית ביה תקלה וליקדוש : מי ידע הי נפק · דלישדי ביה מומא מעיקרא וכי תימא כו' : ושכיחי · בהו מומא בלקוחין ולא שכיחי תמן בלקוחין(כי) לצורך הקרבה הלכך אפ"ה למישדא מומא בעדריה ומשום הכי לא קריש מעשר האידנא : אין משנין אותו מקדושה לקדושה · קדושה קלה לחמורה כגון שלמים לעולה : אבל מקדישין הקדש עלוי ומחרימין אותו · כיצד כדתנן בערכין בפרק המקדיש מחרים אדם את קדשיו בין קדשי קדשים בין קדשים קלים אם נדר הן דאמר דחייב באחריותן נותן את דמיהן לכהנים מפני שהחרימם · ואם נדבה הן נותן את טובתה לכהנים · כיצד שור זה עולה · היינו נדבה דלא אמר עלי אומדין כמה אדם כהן שאינו ממשמר זה שמשמש רוצה ליתן לבעלים בשור זה שיתן לו עד זמן משמרתו כדי שיעלהו עולה שיזכה בעורו וההוא טובת הנאה יתן לכהנים כשמחרימן · וכן המקדיש את קדשיו הקדש עילוי שמעלה אותן בדמים לבדק הבית אם נדר הם נותן את דמיהן ואם נדבה נותן את טובתה לגזבר . מהו דתימא התם · הוא דאין משנין דכל בהמה לאו לעולה קיימן דלא חזיא לעולה אלא זכר להכי לא חיילא אשאר קדשים : אבל הכא · גבי מעשר דכל בהמה למעשר קיימין בין זכר בין נקבה : מאי נפקא מינה · אי קדושת מעשר חיילא אמוקדשין על שלמים דמאי קדושה חמורה איכא במעשר דליתיה בקדשים קלים : איכא למיקם עליה בלא יגאל ולא ימכר· קדשים קלים אית להו פדיון ומעשר בהמה לית ליה : א) בחדש ובישן ואינן מתעשרין מזה על זה · באותן שנולדו לפני אלול ולאחר אלול אין מתעשרין מזה על זה החדש על הישן : שהיה בדין שכבשים ועזים לא יתעשרו מזה על זה מה אם החדש על הישן שאינו כלאים זה בזה הנולד מהן אינו כלאים : ת"ל וצאן כל משמע כל צאן אחד כלומר כל דכתב כל מעשר בקר שדי ההוא כל אוצאן דליהוי משמע כל צאן אחד וכבשים ועזים איקרו צאן דכתיב ואם מן הצאן קרבנו מן הכבשים או מן העזים . מה מעשר דגן מחדש אישן לא · כדאמרינן בספרי והרמותם ממנו מן המובחר ולא ממין על שאינו מינו ולא מחדש אישן ותרומה איתקש למעשר דכתיב כן תרימו גם אתם מכל מעשרותיכם : אי הכי חדש וישן נמי · לירבי מוצאן : לשנה הקשתיו · מעשר בהמה למעשר דגן מה מעשר דגן אין מעשרין משנה זו על זו אף מעשר בהמה נמי : ולא לדבר אחר · כלומר דמין על שאינו מינו מעשרין :

שיטה מקובצת

א] מומי דפסלי בקדשים: ב] תי' אמינא נמחק : ג] מעשר עלידהו אות ו' נמחק : ד] מינה למיקם עליה בלא : ה] נפיק בעשירי : ו] מום בהם ואח"כ: ז] עדריה פסולים הנולדים : ח] דיעבור עלידהו : ט] מזבח לבדק הבית : י] הנאה ס"א לגזבר: יא] כהן להקריבה כדאמרן : יב] אותן לקדשי מזבח : יג] אבל אחלק מזבח : יד] דתימא התם היינו : טו] אקדשה ונמרה וחיילא עליה : טז] לא יכול לשנויה : יז] לזה וחלב לזה אות ו' נמחק : יח] מכל אחד אות ל' נמחק : יט] וזו היא טובת : כ] דתנן בפ' המקדיש שדהו : כא] טובתה את טובת הנאה שבה : כב] רוצה ליתן בשור כו' עולה אע"פ שאינו רשאי [וטובת] : כג] דגבי תרומה קאמר : כד] הנאה בפ' המקדיש את שדהו הס"ד : כה] ולעיל בפ' כל :

הגהות הב"ח

(א) גמ' מעל בה' וגו' לרבות : (ב) רש"י ד"ה ומשני כו' דמה"ה כלאי חיותא : (ג) ד"ה ואליבא כו' לאשמועי' הס"ד ומה"ד לרבות וכו' בהמת שלמים וכפר ונשבע : (ד) ד"ה קדושת כו' דיעבור :

בקאין למעבד כה"ג נ"ק

ג א מיי' פ"ב מהלכות בכורות הל' יד סוש"ע י"ד סי' שיג סעיף ז:

ד ב מיי' פ"ז שם הל"ט:

ה ג מיי' פ"ד מהלכות תמורה הלכה יא:

ו ד מיי' פ"ו מהלכות ערכין הל' יב יג יד:

כ"א פי' כל דמי שויה שאלו היא דחייב כו' נ"ק

ז ה מיי' פ"ה מהלכות תרומות הלכה ג טוש"ע י"ד סימן שלא סעיף נג:

לעיל ג: לה. תמורה כד:

[לעיל לא: לה: לו:]

ויקרא כז

קדושין נג: ב"ק יב: ב"ב קכג: זבחים קיד. תמורה ח.

ובעמיתו סד"א דס"ג דליעשרו הס"ד נ"ק

[ימכר] [יגאל]

[ר"ה ח:]

[תמורה ג:]

[לקמן נז:]

*דז הסוגי' דיקו השאלה בתוכם מובא היקש והמקור דקדושה חמורה אינה חלה על קדושה קלה

*סוגיא לגילוג כו' לשמור על

**יהיה קדש ולא שכבר קדוש

דברים יד: כב עשר תעשר את כל תבואת זרעך היוצא השדה שנה שנה

מבנה
(מיקם) שאלות - שאלתן לומר ש"ט אפשרות לעשר בזה [illegible] חשש תקלה

תשובות שמסבירים למה אי אפשר לאמר [illegible] חשש תקלה

*וכי תימא - נסיונות לומר ש"ט אפשרות לעשר, אבל נסיונות אלו מיד נדחות

נושא
להסביר למה היה צורך למשנה לומר דאין מעשר בהמה נוהג במוקדשין

נושא/מבנה
(מיקם) שאלות

תשובות
בזמן מעשר בהמה ומעשר דגן לגבי:
- המעשר מחדש על הישן
- המעשר ממין על שאינו מינו
א) בקר וצאן
ב) כבשים ועזים

נושא
המקור דאין תורמין ממין על שאינו מינו

א) מד"ה בחדש ובישן עד ד"ה מה מעשר דגן שייך למתניתין ·